

Sammanträdesdatum
2016-05-31

Dnr 2016/690

§ 111 Utmaningsrätt inom det tekniska kontorets ansvarsområde

INLEDNING

Kommunstyrelsen har 2013-06-04 beslutat att uppdra till kommunstyrelsens förvaltning att presentera förslag till och underlag för beslut om att införa utmaningsrätt inom det tekniska kontorets ansvarsområde.

Beredning

Bilaga KS 2016/103/1, missiv

Bilaga KS 2016/103/2, skrivelse från tekniska kontoret

Verksamhetsutvecklare Anton Sjöberg föredrar ärendet. Kontorschef Anders Almroth deltar vid ärendets behandling.

Protokollsanteckning

Det antecknas i protokollet att Socialdemokraterna lägger sitt yrkande vid kommunstyrelsens sammanträde.

Yrkanden

Carola Gunnarsson (C) yrkar

att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar

att uppdra till tekniska kontoret att införa utmaningsrätt inom det tekniska kontorets ansvarsområde.

Hanna Westman (SBÅ) yrkar

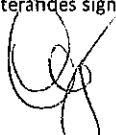

bifall till Carola Gunnarssons (C) yrkande.

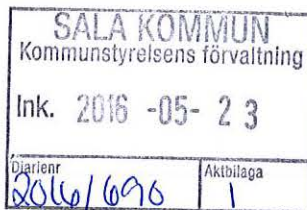
BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar

att uppdra till tekniska kontoret att införa utmaningsrätt inom det tekniska kontorets ansvarsområde.

Utdrag
kommunstyrelsen

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	--	--	---

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Anton Sjöberg

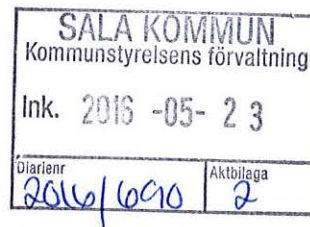
MISSIV

Utmaningsrätt inom det tekniska kontorets ansvarsområde

Kommunstyrelsen gav den 4 juni 2013 kommunstyrelsens förvaltning i uppdrag att presentera förslag till och underlag för beslut om att införa utmaningsrätt inom det tekniska kontorets ansvarsområde.

Förslag till beslut

Att ge det tekniska kontoret i uppdrag att införa utmaningsrätt.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Anton Sjöberg

SKRIVELSE

Utmaningsrätt inom det tekniska kontorets ansvarsområde

BAKGRUND

Kommunstyrelsen (KS) gav den 4 juni 2013 kommunstyrelsens förvaltning (KSF) i uppdrag att presentera förslag till och underlag för beslut om att införa utmaningsrätt inom det tekniska kontorets (TK) ansvarsområde.

UTMANINGSRÄTT

Utmaningsrätten (Rätten) innebär att den som är intresserad av att driva en verksamhet åt en kommun har rätt att begära att kommunen ska pröva om den verksamheten ska konkurrensutsättas genom upphandling. Utmaningen kan också gälla att verksamheten ska säljas, för att inte längre finansieras eller drivas av kommunen. Utmaningsrätten är frivillig och syftet med den är att pröva hur den kommunala verksamheten bedrivs ur kvalitets- och ekonomisynpunkt. Inte bara privata aktörer utan även den egna personalen kan ges möjlighet att utmana.

Kommunen bestämmer vilka regler som ska gälla för Rätten, bland annat vad gäller vilka delar av verksamheten som kan utmanas, vart utmaningen ska riktas, vad utmaningen ska innehålla och hur handläggningen av utmaningen sker. Vissa delar av verksamheten kan inte upphandlas och därför inte heller konkurrensutsättas. Dessa omfattar myndighetsutövning, strategiska ledningsfunktioner och verksamhet som enligt lag eller förordning måste utföras av kommunen.

Om kommunen bedömer att den utmanade delen av verksamheten ska konkurrensutsättas, genomförs en upphandling i enlighet med upphandlingslagstiftningen om vilken leverantör som ska bedriva den. Kommunen bestämmer vid en eventuell upphandling hur uppdraget, kraven och utvärderingskriterierna ska se ut. En avknoppning från den kommunala verksamheten kan då också välja att lämna anbud.

Om kommunen bedömer att den utmanade delen av verksamheten ska säljas inleds en sådan process där antingen extern aktör köper verksamheten eller så gör verksamhetens personal det.

Kommuner som infört Rätten

Enligt uppgifter från Sveriges kommuner och landsting (SKL) har 33 av Sveriges 290 kommuner idag Rätten och även Stockholms läns landsting, av de kommuner som grupperas tillsammans med Sala enligt kommungruppsindelningen 2011, är det 3 av 35 som idag har Rätten.

I Salas närhet är det Heby kommun som för tillfället har Rätten, bland annat Uppsala kommun har avskaffat den.

Kommunstyrelsens förvaltning

Rätten har införts på olika sätt i de olika kommunerna och man informerar också om Rätten på olika sätt. I Stockholms stads *Policy för konkurrens och valfrihet* går till exempel att läsa att "Vem som helst – medarbetare, enskilda eller företag – har rätt att kräva att viss verksamhet skall upphandlas. Nämnderna är skyldiga att seriöst pröva detta önskemål.". Flera andra kommuner har mer omfattande information och reglering om Rätten i särskilda skrifter och beskriver då hur en utmaning går till och vilka skyldigheter kommunen har gentemot utmaningen och den som inkommit med den. Vissa kommuner har även formulär på sin hemsida för att skicka in en utmaning.

TK:S ANSVARSOMRÅDE

TK består av enheterna Gata/Park, Kart/mät, Måltid, Fastighet, Samhällstekniska och Teknisk service och omfattar följande verksamheter.

Kontorsledning

Direkt underställd kontorschef finns en verksamhetsutvecklare organiserad och denna kompetens finns som en resurs till övriga verksamheter.

Verksamhetsutvecklaren stöttar kontorschef och övriga enhetschefer i ledningsfrågor samt ingår i kontorsövergripande projekt.

Kart-/mätverksamhet

Kart/mät utför inmätningar och utsättningar, både åt kommunen, privatpersoner och näringsidkare, och ansvarar för kommunens kartor och grafiska informationssystem (GIS).

Fastighet

Verksamheten tillgodoser de kommunala verksamheternas behov av ändamålsenliga lokaler och ansvarar för att drift och underhåll sker på ett kostnadseffektivt sätt. Verksamheten svarar även för all om- och tillbyggnad i kommunens lokaler samt nybyggnationer, lokalplanering, upphandling av lokalvård samt kontroll av densamma. Fastighetsbeståndet sköts av egen personal med drifts-ansvar.

Miljö- och naturvård

Miljöingenjören stödjer kontorets enheter i frågor som gäller miljö.

Gator och vägar

Verksamheten ansvarar för skötsel och underhåll av kommunens gator och vägar. Verksamheten bedrivs med egen personal samt egna fordon och maskiner. Delar av vinterväghållning, trafiklinjemålning samt beläggningsarbeten bedrivs av upphandlade entreprenörer.

Verksamheten bedriver vidare nybyggnation av gator, vatten och avlopp samt ombyggnationer av befintliga gator i samband med VA-saneringsåtgärder.

Verksamheten bedriver också skötsel, drift och underhåll av ett antal enskilda vägar.

Kommunstyrelsens förvaltning

Parker och lekplatser

Verksamheten svarar för skötsel och underhåll av kommunens lekplatser och parker. Verksamheten utför också nyetablering och upprustning av planteringar, belysning och övriga anläggningar, till exempel broar, bryggor och lekutrustning.

Skogsverksamhet

Skogsverksamheten ansvarar för skötsel och drift av kommunens skogsinnehav.

Skogvaktartjänsten är en samordnad tjänst som utöver arbetsuppgifterna som skogvaktare även innefattar arbetsuppgifter som skogsinstruktör på Ösby Naturbruksgymnasium, som även är huvudentreprenör på kommunens avverkningar och gallringar.

Gruvans vattensystem

Verksamheten innefattar drift, skötsel och investeringar av gruvans vattensystem vad gäller reglering av nivåer och underhåll av luckor, dammvallar och andra anordningar.

Allmän och publik mark

Inom verksamheten administreras och handläggs upplåtelse av allmän mark samt upplåtelse av Stora Torget.

Teknisk service

Enheten tillgodoser de kommunala verksamheternas behov av bilar, maskiner, renhållning samt förbrukningsmaterial från centralförrådet.

Teknisk planering

Verksamheten ansvarar för framtagande av investeringsplaner för om- och nybyggnationer av gator, gång- och cykelvägar, parker, lekplatser och allmän platsmark, vilket innebär projektering, kostnadsberäkning, upprättande av bygghandlingar och projektledning. Verksamheten deltar även vid framtagning av översikts- och detaljplaner.

Trafikadministration

Trafikadministrationen ansvarar för att planer och utredningar genomförs för att öka trafiksäkerheten, framkomligheten samt tillgodoser miljömålen. Utfärdande av parkeringstillstånd för rörelsehindrade, nyttokort samt att ansvara för parkeringsövervakning ingår även i verksamheten. Trafikfrågor bevakas, granskas och verkställs enligt gällande Trafiklagstiftning samt lokala trafikföreskrifter.

Inom verksamhetens uppdrag handläggs också bidragsärenden till det enskilda vägnätet.

Måltidsenheten

Måltidsenheten ansvarar för måltider åt kommunens förskolor, skolor och äldreboenden med egen kökspersonal.

Renhållning

Verksamheten kommer snart att övergå till kommunförbundet VAFAB Miljö.

Kommunstyrelsens förvaltning

VA-verksamhet

Vatten- och avloppsverksamheten arbetar för VA-kollektivet, det vill säga alla som betalar VA-taxa. Ca 70 % av kommunens invånare är anslutna till det kommunala avloppsreningsverket och vattenverken. Arbetet innebär drift och underhåll av reningsverk, vattenverk, pumpstationer och ledningsnät.

KONSEKVENSANALYS

Utmaning

Även om en genomlysning av verksamheterna inom TK:s ansvarsområde skulle kunna ge viktiga insikter om utvecklingsmöjligheter kommer en sådan att kräva resurser från flera av kommunens verksamheter, i första hand Ekonomikontoret (EK), både vad gäller utredning om de ekonomiska förutsättningarna och i ett senare skede om upphandling blir aktuellt. En utmaning bör genomlysas även kvalitativt, organisatoriskt, juridiskt och fackligt.

Vid ett införande av Rätten måste frågor om hur de olika kontoren ska tillsätta de resurser som krävs för att kunna göra det utrednings-, avknopnings-, omstrukturerings-, försäljnings- och upphandlingsarbete som följer utredas på ett genomarbetat, trovärdigt och förankrat sätt.

Om Rätten införs behöver även en strategi om hur den ska kommuniceras tas fram.

Konkurrensutsättning

Vid en eventuell konkurrensutsättning genom upphandling tar upphandlingsrätten och därmed upphandlingsfunktionen vid EK vid. Kommunens *Policy för konkurrensutsättning* (dnr 2009/113) gäller i tillämpliga delar.

När verksamhet som tidigare har bedrivits i kommunens egen regi övergår till upphandlad, kan kvarvarande organisation behöva förstärkas ur beställar- och upphandlingssynpunkt för att kunna leva upp till kravet att kommunen fortfarande har ansvar för att kontrollera och följa upp verksamheten.

Om så är lämpligt kan verksamheten avknoppas för att senare lämna anbud i en upphandling.

Det finns inga garantier för att den som har inkommit med en utmaning sedan får bedriva verksamheten utan den ska i normalfallet upphandlas i konkurrens.

Försäljning

Om kommunen efter en utmaning väljer att sälja en verksamhet för att inte längre bedriva eller finansieras den, riskerar kommunen att förlora en intäkt och risken finns också att viktig uppbyggd sakkunskap, fackkunnande, går förlorad.

Kommunstyrelsens förvaltning

FÖRSLAG PÅ UTMANINGSRÄTT INOM TK:S ANSVARSOMRÅDE

Rätten föreslås införas i ett två-stegsförfarande. I förslag återges inte detaljer om hur processen kan gå till med hänsyn till exempelvis olika interna roller i utmaningsprocessen eller på vilket sätt en utmaning ska inkomma, utan detta ska ses som en process-skiss. Se även bilagt flödesschema.

Steg 1

En utmaning inkommer rörande verksamhet inom TK. TK ansvarar för en första utredning om huruvida den utmanade verksamheten kan upphandlas eller säljas och hur lämpligt det skulle vara. Vi föreslår alltså inte att någon begränsning om vad som kan utmanas i förväg ska bestämmas utan att detta prövas vid varje tillfälle.

I utmaningen ska finnas uppgifter om;

- Vilken eller vilka delar av verksamheten som utmanas
- Om utmaningen gäller försäljning eller konkurrensutsättning
- Beskrivning av varför verksamheten bör säljas eller konkurrensutsättas
- Kortfattad beskrivning av utmanarens kapacitet och förmåga
 - ... att på ett trovärdigt sätt fortsätta bedriva verksamheten efter en försäljning, alternativt
 - ... att konkurrera med den kommunala verksamheten

Under den inledande utredningen finns även möjlighet att begära förtydliganden från den som har skickat in utmaningen och även på ett tidigt stadie diskutera omfattning av och eventuellt formulera om utmaningen i samråd med den som utmanar.

Efter att TK har utrett hur lämplig och möjlig utmaningen är, lämnas utredningen, tillsammans med förslag till beslut, till KS som beslutar om utmaningen ska utredas vidare eller avslås.

Steg 2

Om KS beslutar att vidare utredning ska ske lämnas uppdraget till TK som tillsätter en grupp med medlemmar TK, EK och eventuellt andra kontor. Den vidare utredningen blir mer omfattande än den första och kommer kräva stora resurser för att genomföras på ett trovärdigt sätt. En eventuell konkurrensutsättning eller försäljning bör utredas ur åtminstone ekonomiskt, kvalitativt, organisatoriskt, juridiskt och fackligt perspektiv.

Efter denna utredning presenteras ett förslag på handlingsprogram för försäljning eller konkurrensutsättning alternativt ett förslag till beslut om avslag på utmaningen med tydlig motivering.

Kommunstyrelsens förvaltning

Några av de frågor som ska behandlas i ett handlingsprogram för konkurrensutsättning är:

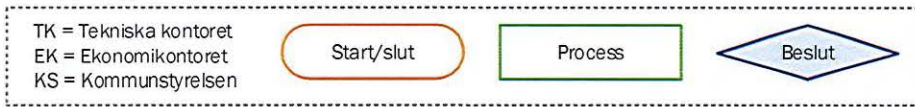
- Principer för övertagande av personal,
- Avknoppning,
- Lokaler och inventarier,
- Kalkyler,
- Jävsfrågor,
- Anbudsmöjligheter,
- Konkurrens på marknaden,
- Kvalitetsfrågor,
- Personalfrågor,
- Juridiska frågor,
- Säkerställd beställarkompetens

På motsvarande sätt gäller för handlingsprogram för försäljning av verksamhet att bland annat följande frågor ska behandlas:

- Principer för övertagande av personal,
- Avknoppning,
- Lokaler och inventarier,
- Kalkyler,
- Jävsfrågor,
- Personalfrågor,
- Juridiska frågor

Utmaningsrätt inom det tekniska kontorets ansvarsområde

Flödesschema

SALA KOMMUN
Kommunstyrelsens förvaltning
Ink. 2016 -05- 2 3
Diarienum 2016/690 Aktilaga 3

